

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Justitiedepartementet

Enheten för lagstiftning och allmän ordning
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Datum:
2025-09-17

Kontakt: Anneli Forslund
E-mail: anneli.bjoernssonforslund@vattenfall.com

Telefon: 072-353 07 11

Diarienummer: Ju2025/00915

Remissvar avseende Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Vattenfall är ett ledande energiföretag på den europeiska marknaden, som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi arbetar för en framtid där det är möjligt för alla att leva fossilfritt. Vi ser bortom vår egen bransch för att ta reda på var vi verkligen kan göra skillnad. Tillsammans med våra samarbetspartner tar vi på oss ansvaret för att hitta nya och hållbara sätt att elektrifiera transporter och industri. Vattenfall ägs av svenska staten.

Bakgrund

Vattenfall tackar för möjligheten att lämna ett remissvar på betänkandet och ser fram emot fortsatt dialog kring utvecklingen av säkerhetsskyddslagstiftningen och står till förfogande för ytterligare samråd. Vi välkomnar möjligheten att bidra till en robust och rättssäker reglering som stärker Sveriges säkerhet utan att äventyra verksamhetskritiska funktioner och konkurrenskraft.

Vattenfall konstaterar liksom utredningen att hotbilden mot Sverige har förändrats drastiskt sedan den senaste lagändringen av säkerhetsskyddslagstiftningen. Vattenfall välkomnar att regeringen har tagit initiativ till en förbättrad säkerhetsprövning.

Energisektorn är en samhällsviktig sektor. Det är viktigt att bara personer som har bedömts som lämpliga i en säkerhetsprövning får delta i verksamhet som är känslig för säkerheten, eller där de kan få tillgång till information som är skyddad enligt säkerhetsskyddslagstiftningen. Detta är en viktig del i att bevara Sveriges säkerhet.

Lagförändringarna kommer att ha stor påverkan på enskilda verksamhetsutövare. Därför anser Vattenfall att det är nödvändigt att även lyfta fram konsekvenserna för dessa verksamhetsutövare som lyder under säkerhetsskyddslagstiftningens krav.

Allmänna synpunkter

Vattenfall välkomnar initiativet att stärka säkerhetsskyddet i Sverige. Det är av största vikt att lagstiftningen anpassas till det försämrade säkerhetsläget och att staten och övriga samhällsaktörer får bättre verktyg för att hantera hot mot Sveriges säkerhet. Vattenfall ställer sig bakom behovet av att stärka säkerhetsskyddet, men det måste ske på ett sätt som är rättssäkert, tydligt och anpassat efter företagens faktiska förutsättningar. Samtidigt är det avgörande att lagstiftningen balanserar företagens ansvar med tydlig statlig finansiering och att de föreslagna åtgärderna utformas så att de är rättssäkra, förutsägbara och proportionerliga.

Synpunkter på konkreta förslag

Förslag om ändringar i 3.kap säkerhetsskyddslagen - Säkerhetsprövning och anmälningssplikt

Vattenfall tillstyrker förslaget att utan dröjsmål underrätta Säkerhetspolisen om resultatet av säkerhetsprövningen och de omständigheter som har legat till grund för bedömningen. Förslaget om anmälningssplikt vid nekad säkerhetsprövning ser vi innebära en utökad informationsdelning, där varje verksamhet som genomför säkerhetsprövning av enskilda får ökad möjlighet att ta del av information från tidigare nekade säkerhetsprövningar för samma individ. Denna förändring anser vi vara positiv då det förekommer situationer där personer som nekats en tjänst hos en verksamhet inom Vattenfall söker liknande befattningar hos andra verksamheter.

Det behöver dock fortfarande bli tydligare vilka bedömningskriterier och kontrollorsaker som ska ligga till grund för säkerhetsprövningsbeslutet. Det är viktigt för att skapa proportionalitet och rättssäkerhet både verksamheterna och för den säkerhetsprövade.

Vattenfall konstaterar även att förslaget inte avser de som säkerhetsprövas utan placering i säkerhetsklass. Inom Vattenfall koncernen är det ett stort antal som genomgår säkerhetsprövning inte är placerade i säkerhetsklass och innehar endast säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass. Dessa omfattas enligt utredningen inte av anmälningssplikten och innebär därmed att det uppstår ett gap i lagförslaget.

Eftersom personer kan inneha flertalet säkerhetsprövningar av olika nivåer, uppstår en situation där verksamhetsutövare som säkerhetsprövat med placering i säkerhetsklass får information om tidigare nekanden medan de verksamhetsutövare som endast genomför säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass ej får vetskap om tidigare nekanden. På samma sätt om en verksamhetsutövare nekar en säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass kommer denna information inte komma till Säkerhetspolisen tillhanda. Därmed kan säkerhetspolisen inte heller kontrollera om individen har pågående registerkontroller i andra uppdrag eller anställningar.

Det innebär en riskexponering av Sveriges säkerhet och de skyddsvärden som verksamhetsutövaren ansvarar för som skulle kunna undvikas, frågan behöver därför utredas vidare.

Ett alternativ till förslaget vore att respektive verksamhetsutövare omfattas av dokumentationskrav för dessa underrättelser, och att genom samverkansavtal möjliggöra delning av information inom koncerner för att få till stånd en lämplighetsprövning där tidigare beslut och inrapporteringar ses som en indikator. Detta ska naturligtvis inte innebära att kravet på individuell prövning frånfaller, men skulle enligt Vattenfalls uppfattning skulle det gynna det interna säkerhetsskyddsarbetet innan beslut fattas av den ansvariga verksamhetsutövaren.

Mot bakgrund av detta föreslås att även personer som endast genomgår säkerhetsprövning ska omfattas av rapporteringsskyldighet.

Registerkontroll

Vattenfall delar utredningens bedömning avseende behovet av att utöka de register som används vid registerkontroll. Samtidigt vill vi uppmärksamma på risken för en förlängd tidsåtgång för registerkontroller vilket riskerar att påverka verksamheten negativ då långa rekryteringsprocesser innebär att verksamhetsutövarna tappar kandidater.

Förslag om ändringar i 4.kap säkerhetsskyddslagen - Statliga ingripanden i förfaranden

Vattenfall håller med om behovet av att kunna ingripa i pågående förfaranden men är tveksamma till om proportionalitetsprincipen är ett tillräckligt skydd mot alltför ingripande effekter. För att förstärka proportionalitetsprincipen anser vi att säkerhetsskyddsåtgärderna bör analyseras även utifrån RF 2:17, som reglerar näringsfrihet. Vattenfall anser att det är av vikt att kravet på säkerhetsskyddsöverenskommelser inte ska omfatta avtal som redan ingåtts vid tidpunkten för att verksamheten har anmält att den bedrivs som säkerhetskänslig utan först därefter. Om detta inte särskilt regleras riskerar verksamhetsutövare betydande kostnadsökningar inte bara vid översyn

och revidering av befintliga och äldre avtal utan även för att pågående leveranser kan komma att behöva stoppas till dess att sådana överenskommelser finns på plats med därtill hörande risk för att den tjänst som är anledningen till att behovet av säkerhetsskydd inte kan levereras.

Tvångsåtgärder vid fara i dröjsmål

Vattenfall tillstyrker möjligheten till ingripanden, men framhåller vikten av att införa tydliga definitioner av tillsynsmyndigheternas mandat. Det är vidare av vikt att konsekvenserna av sådana åtgärder inte påverkar verksamhetens möjlighet att leverera verksamhetens grundläggande uppdrag då ett sådant ingripande i så fall innebär att man inom ramen för ingripandet riskerar att helt eller delvis stoppa den leverans som är anledningen till att verksamheten faller inom Säkerhetsskyddslagens tillämpningsområde.

Ekonomiska konsekvenser av förslagen

Vattenfall ställer sig kritiskt till utredningens bedömning av kostnaderna för verksamhetsutövare, vilka är en direkt konsekvens av de föreslagna åtgärderna. Utredningen bedömer att kostnaderna är "marginella" och kan hanteras inom "tillgängliga medel", samtidigt som utredningen fastslår att ingripanden kan få betydande konsekvenser för de aktörer som påverkas. Uttrycket "tillgängliga medel" tar enligt Vattenfalls mening inte hänsyn till att även enskilda näringsidkare kan vara verksamhetsutövare. För dessa innebär ökade kostnader att de måste söka föra dessa kostnader vidare till dess kunder, om det inte är möjligt påverkar det såväl viljan som förmågan att investera i verksamhetsutövarens tillgångar. Fördyringar kan exempelvis bli aktuella om verksamhetsutövare måste köpa en tjänst av en annan motpart som kräver högre ersättning eller att verksamhetsutövaren måste utföra tjänsten i egen regi.

Utredningen fastslår varken lagstadgad ersättning eller riktlinjer för kompensationsmodeller, trots att verksamhetsutövare står inför ökade kostnader till följd av mer omfattande säkerhetsskyddslagstiftning, utan att det finns någon tydlig lagstadgad ersättningsmekanism.

Säkerhetsskyddsverksamhet är en del av totalförsvaret, och därmed anser Vattenfall att ersättningsfrågan bör hanteras på samma sätt som andra delar av totalförsvaret, där modeller för ekonomisk kompensation vid ökade krav är vedertagna.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden